

měru a, shledává-li soud procesní důvod k propuštění odvolatele ze služby v tom, že svým jednáním v době, když byl ještě ve službách bratrových, pozbyl důvěry odpůrců, přehlíží, že zaměstnavatel může propustiti zaměstnance ze služby jen z důvodu, jenž vznikl v době, kdy zaměstnanec konal službu u něho. Onen názor procesního soudu odporuje předpisu § 29 zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. a výtku, kterou proto odvolání napadenému rozsudku činí, je oprávněna. Z toho, že ho odpůrci propustili ze služby bezdůvodně, nemůže ovšem odvolatel těžiti v takové míře, jak to činí, domáhaje se na odpůrcích služebních požitků za celý čas od svého propuštění, a lze mu podle ustanovení § 32 zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák. přiznati služební požitky pouze za dobu výpovědní. Podle napadeného rozsudku nastoupil odvolatel službu u svého bratra dne 29. července 1921 a poněvadž v srpnu 1924 přešel z této služby hned do služby odpůrců, měl dne 30. listopadu 1924 ve 4. roce služby nárok na 10nedělní výpověď (§ 19 zákona ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. zák.).

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Co se týče toho, že odvolací soud přisoudil žalobci služné nikoli, jak požadováno, až do října 1925, nýbrž toliko do uplynutí zákonné lhůty výpovědní, totiž 10 týdnů od propuštění žalobce ze služby u žalovaných, v čemž dovolatel shledává nesprávné právní posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), dovodil odvolací soud zcela správně, že povinnost převzít žalobce do služeb, uložena žalovaným Státním pozemkovým úřadem (§ 10 nařízení ze dne 21. října 1922, čís. 305 sb. z. a nař.) při schválení pronájmu velkostatku L. na žalované, nevylučovala právo žalovaných žalobce po převzetí vypovědět nebo za předpokladů a následků v zákoně ze dne 13. ledna 1914, čís. 9 ř. z. vytčených propustiti. Vývody dovolatelovy nejsou s to, by správnost tohoto stanoviska odvolacího soudu vyvrátily, a stačí, by se předešlo opakování, poukázati dovolatele na příslušné důvody napadeného rozsudku, s nimiž dovolací soud souhlasí.

Čís. 7456.

Pro vydržení vlastnického práva jest prvním předpokladem držba ve smyslu občanského práva, kterou v případě pochyb musí dokázati ten, kdo tvrdí vydržení.

Požitková práva, příslušející k obecnímu statku určitým usedlíkům v důsledku jejich členství v obci, nejsou držbou věci, která by mohla vésti k nabytí věci vydržením. Pro otázku, zda určité jmění jest obecním jměním či obecním statkem, jest směrodatno určení, jehož se dostalo obecnímu majetku příslušnými orgány. Je-li obec knihovni vlastníci pozemků, jichž však užívají od nepamětných dob vlastníci jen určitých statků v obci, jest míti za to, že jde o požitková práva starousedlíků, jež tvoří poměr veřejnoprávní, a jest věcí toho kterého uživatele, by provedl

důkaz, že jeho poměr jest poměrem soukromoprávním, t. j. že nabytí držby věci podle práva soukromého.

(Rozh. ze dne 27. října 1927, Rv I 182/27.)

Žaloba, již domáhali se žalobci proti žalované obci uznání vlastnictví k části pozemku, byla zamítnuta s o u d y v š e c h t ř í s t o l i c, N e j v y š š í m s o u d e m z t ě c h t o

d ů v o d ů:

Dovolání, uplatňující důvody § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., není oprávněno. Žalobci tvrdí, že nabyli vlastnictví sporného dílce pozemkového vydržením, protože jako vlastníci usedlosti č. p. 8 hospodařili i na sporném pozemku bezelstně s připočtením času svých předchůdců po dobu více než 40 roků a pokládali jej za své vlastnictví a součást své usedlosti (§§ 1460, 1472, 1477 a 1493 obč. zák.). Jest nesporné, že dotyčný dílec jest částí pozemkové parcely čís. kat. 129/3, která jest ještě s jinými parcelami zapsána v knize pozemkové jako vlastnictví obce. Žalovaná obec namítá, že sporný dílec jest jedním z 18 dílců pozemků, jež tvoří obecní statek a jichž užívají vlastníci některých usedlostí od dávných dob za to, že tito starousedlíci stravovali zdarma vojsko do obce příšle a živili zdarma chudé obecní příslušníky k práci neschopné, že tedy nejde o soukromoprávní držbu, nýbrž o užívání obecního statku po rozumu § 70 čes. obec. zřiz. ze dne 16. dubna 1864, čís. 7 z. zák., tudíž o poměr veřejnoprávní. Obě strany nabídlý o svých tvrzeních důkazy, které z největší části byly provedeny, ale jichž nižší soudy nezhodnotily a pro skutková zjištění nepoužily. Dovolatelé vytýkají to jako vadu řízení, při čemž ovšem by si přáli, by byla učiněna skutková zjištění jen z výpovědi svědků, jež pokládají pro sebe za příznivé, zanedbávající výpovědi svědků, kteří vypovídali pro ně nepříznivě. Vada řízení by tu byla, kdyby nebylo lze spor rozhodnouti bez skutkových zjištění o tvrzeních stran, ale tomu tak není, jakž bude později vyloženo. Jak z tohoto stručného děje vidno, závisí rozhodnutí sporu na zodpovězení otázky, zda žalobci a jejich právní předchůdci užívali sporného pozemkového dílce a jej drželi s vůlí nakládati s ním jakoby s vlastním, či zdali byli pouze v držbě požitkových práv k pozemku jako k obecnímu statku po rozumu § 70 čes. obec. zřiz. Nižší soudy rozhodly spor jen na podkladě výnosu okresní správní komise ze dne 22. června 1923, jímž bylo uloženo obecní radě, by nejpozději do 31. srpna 1923 »provedla v příčině 18 částí bývalého obecního statku zv. »Na dílcích« zákon ze dne 17. července 1919, čís. 421 sb. z. a n.«. Nižší soudy zastávají názor, že toto rozhodnutí jest již právoplatné a že jím bylo také rozhodnuto o tom, že žalobci užívají sporného pozemku podle § 70 čes. obec. zřiz. Přes to však první soud (prohlásiv, že tímto rozhodnutím správního úřadu vázán není), zkoumal zákonnost rozhodnutí a doložil (ačkoli ve výnosu není řeči o šetření a jeho obsahu), že okresní správní komise učinila rozhodnutí na základě šetření, vyslechnuvši řadu pamětníků, o jichž výpovědi své rozhodnutí opřela. Odvolací soud vše to schválil. Také v tomto

směru vytýká dovolání nižším soudům neúplnost řízení z důvodu, že neprovedly důkazy nejen o tom, že žalobci drželi sporný pozemek přes 40 roků bezelstně, nýbrž ani o tom, že výnos správní komise nebyl žalobcům doručen a nenabyl proti nim moci práva. Též tato vada by zde byla, kdyby již z nesporných skutečností a ze správních spisů nebylo lze zodpověděti otázku, zda onen výnos nabyl moci práva také proti žalobcům. Ale tuto otázku lze zodpověděti. Žalovaná obec totiž ani netvrdila, že výnos ze dne 22. června 1923 byl doručen také usedlíkům, nýbrž tvrdila, že se obecní rada usnesla dne 8. února 1926 (tedy po více než 2 letech, ačkoli měla provést výnos do 2 měsíců), vyzvati uživatele, by na základě právoplatného rozhodnutí okresní správní komise odevzdali pozemky obci a tvrdila, že toto vyzvání přijal i spolužalobce 9. března 1926 (tedy nikoli také jeho manželka, spolužalobkyně). Ale žalovaná obec hned také dodala, že asi 12 dnů poté podali všichni starousedlíci proti usnesení obecní rady stížnost, kterou však náměstek starosty prostě vrátil prvním ze stěžovatelů. Podle tohoto přednesu byla stížnost podána, ale nebylo o ní rozhodnuto. K tomu však namítali ještě žalobci, že se usnesení obecní rady nestalo způsobem zákonným, a nabídli o tom důkazy, které rovněž nebyly provedeny. Nižší soudy spokojily se s tím, že zjistily ze správních spisů, že proti rozhodnutí okresní správní komise podala stížnost jen obecní rada a že tato stížnost byla zemským správním výborem odmítnuta, z čehož vyvozovaly, že rozhodnutí nabylo moci práva. Tento názor není správný, neboť z rozhodnutí zemského správního výboru jest vidno, že stížnost byla odmítnuta jen pro nedostatek oprávnění, že rozhodnutí okresní správní komise nebylo ve věci přezkoumáváno a že — jak se v důvodech praví — stalo se tak proto, že by si mohl stěžovati »pouze volič, nebo poplatník nebo speciálně oprávněný interestent příslušné obce«, což se nestalo. To však se nestalo proto, že rozhodnutí okresní správní komise nebylo uživatelům doručeno a nelze tedy za tohoto stavu věci ze správních spisů vyvozovati, že rozhodnutí nabylo moci práva proti nim. Kdyby se tak opravdu bylo stalo, pak by zajisté soudy byly vázány rozhodnutím správního úřadu o této veřejnoprávní otázce a nesměly by toto rozhodnutí v žádném směru přezkoumávati. Ani na tom by nezáleželo, což dovolání vytýká, že rozhodnutí bylo vydáno teprve po žalobě, jen kdyby bylo nabylo právoplatnosti před tím, než bylo o žalobě rozhodnuto. Ale to se nestalo a jsou tedy soudy povinny, by samy zkoumaly, zda jest dokázáno, že žalobci měli sporný pozemek v držbě ve smyslu práva soukromého, či zda je za to pokládati, že měli na pozemku jen požitková práva podle § 70 čes. obec. zřiz., kteroužto předurčující otázku, třebaže jde o otázku veřejnoprávní, musí si soudy samy rozhodnouti k vůli rozhodnutí sporu o vydržení práva vlastnického (§ 190 c. ř. s.). Toto rozhodnutí není ovšem schopno právní moci a jest jen důvodem rozhodovacím pro spor, který na pořad práva náleží. Žalobci, tvrdíce, že nabyli vlastnictví sporného dílce pozemkového vydržením, musili by dokázati všechny zákonné předpoklady vydržení, tedy na prvním místě držbu k vydržení způsobitou, t. j. držbu pozemku s vůlí nakládati s ním jakoby s vlastním, tedy držbu ve

smyslu občanského práva. Kdyby totiž šlo jen o práva požitková, příslušející k obecnímu statku určitým usedlíkům v důsledku jejich členství v obci, nebylo by tu držby způsobilé k vydržení vlastnického práva, nýbrž šlo by jen o výkon užívacího práva z důvodu veřejnoprávního. Taková práva nejsou držbou věci, která by mohla vésti k nabytí věci vydržením. Na rozsahu takových požitkových práv nezáleží. I kdyby nebyla proti předpisu § 70 čes. obec. zřiz. obmezena jen na potřeby dotyčného statku, nýbrž byla by co do objemu neobmezena, takže by se podobala právu požívacímu podle §§ 509 a 511 obč. zák., zůstala by přece jen požitkovými právy podle zmíněného předpisu, tedy právy rázu veřejnoprávního. Pro otázku, zda určitý majetek obce jest obecním jměním, majetkem, jehož používá obec pro svůj užitek jako každý jiný soukromý vlastník, či obecním statkem, majetkem, kterého užívají buď všichni členové obce, neb určité třídy občanstva z důvodu své příslušnosti k obci, jest směrodatno určení, jakého se dostalo obecnímu majetku příslušnými orgány. Slouží-li obecní majetek podle svého určení k tomu, by jeho výtěžky připadly usedlíkům, kteří důvod tohoto práva čerpají ze svého veřejnoprávního vztahu k obci, jest tu obecní statek po rozumu § 70 čes. obec. zřiz. Bezpečnou rozpoznávací známkou mezi obojím druhem užívání obecního majetku jest tedy zjištění onoho právního důvodu, na němž jsou užívací práva založena. Nade vši pochybnost šlo by o užívání podle § 70 čes. obec. zřiz., kdyby s požitkovými právy spojena byla jako náhrada povinnost plniti určitá veřejná břemena, jak i v tomto případě bylo žalovanou tvrzeno, ale ani nedostatek této povinnosti nevylučuje veřejnoprávní povahu dotyčných požívacích práv. Kde jsou takové poměry, jako v souzeném případě, kde obec jest nesporně knihovní vlastníci pozemků, ale kde pozemků těch užívají od nepamětných dob vlastníci jen určitých statků v obci, jest za to míti, že jde o požitková práva starousedlíků a musil by býti opak zvláště dokázán. Jde tu o právní domněnku, že jest tu poměr veřejnoprávní a jest na dotyčném uživateli, by provedl důkaz, že jeho poměr jest poměrem soukromoprávním, t. j. že nabyt držby věci podle práva soukromého. Tak bylo vysloveno již ve zdejším rozhodnutí čís. 2661 sb. n. s., kde se dále praví, že, má-li právní poměr k obecnímu majetku býti pokládán za soukromoprávní, musí býti tato soukromoprávnost zjevna, t. j. dokázána a že nestačí pouhá skutečnost držby, aby se poměr mohl pokládati za soukromoprávní. Poněvadž žalobci soukromoprávní ujetí se držby vůbec netvrdí a jen na nepamětné užívání se odvolávají, je z toho podle hořejších výkladů patrné, že není dokázán první předpoklad vydržení, totiž držba pozemku takového způsobu, že by jej žalobci drželi a jeho jako svého vlastnictví užívali. Marně se žalobci odvolávají na to, že jde o držení přes 40 roků trvající, tedy o vydržení mimořádné (§ 1472 obč. zák.), při kterém nebylo třeba udávati řádný titul držby (§ 1477 obč. zák.) a že žalobci i jejich předchůdci byli dobré víry, že užívají pozemku vlastního. Kdyby již tyto skutečnosti stačily, měli by všichni t. zv. starousedlíci vlastnická práva již dávno vydržena, a celý předpis § 70 čes. obec. zřiz. i zákon ze dne 17. července 1919 čís. 421 sb. z. a n.

byly by bezpředmětnými. Vydržení není vůbec »titulem« práva, nýbrž pouze způsobem nabývacím. Zákon při mimořádném vydržení promíjí sice důkaz titulu, ale předpokládá držbu ve smyslu občanského zákona. Takovou držbu musí ve případě pochybnosti dokázati ten, kdo tvrdí, že nabyt vlastnického práva vydržením, ale k důkazu takové držby nestačí, že žalobci a jejich právní předchůdci byli dobré víry a že se pokládali za vlastníky, nýbrž bylo by třeba důkazu, že obec jako vlastnice nemovitostí, které náležejí k obecnímu jmění, přenechala soukromoprávním aktem předchůdcům žalobců držbu pozemku nebo že tito nabyli bezelstně držby pozemku s vůlí nakládati s ním jakoby s vlastním (§§ 309, 312, 1463 obč. zák.). O tento důkaz se žalobci ani nepokusili. Není tedy oprávněn ani dovolací důvod § 503 čís. 4 c. ř. s.

Čís. 7457.

Odklad exekuce vyklizením (zákon ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n.).

K rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce není zákonem předepsáno ani ústní jednání, ani slyšení stran nebo jiných účastníků. Soud může provésti nutné důkazy navržené žadatelem nebo nutná šetření z úřadu, aniž by bylo nutno sdělití výsledky důkazů nebo šetření s odpůrcem žadatelovým.

K vyloučení odkladu exekuce podle § 3 čís. 5 zák. nestačí jakékoliv ohrožení, nýbrž jen ohrožení vážné; nestačí ohrožení života, zdraví nebo majetku kohokoliv, nýbrž jen pronajímatele (majitele místnosti) neb obyvatelů domu.

(Rozh. ze dne 27. října 1927, R II 334/27.)

Soud první stolice vyhověl návrhu dlužníka na odklad exekuce vyklizením místností, rekursní soud návrh zamítl.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí rekursního soudu a vrátil mu věc, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud zamítl návrh povinného na odklad exekuce vyklizením místností předně z toho důvodu, že mohl obdržeti jiný byt, a za druhé, že jeho jednání zavinuje nebezpečností ohně a nebezpečností pro tělesnou bezpečnost pronajímatele (majitele místnosti) nebo obyvatelů domu (§§ 1 a 3 čís. 5 zákona ze dne 31. března 1925, čís. 51 sb. z. a n. o odkladu exekučního vyklizení místností). K prvnímu důvodu uvedl, že povinný mohl dostati malý byt buď u Františka P-a neb u Františka K-a, přehlédl však, že František P. udal, že by povinného nemohl přijmouti do bytu, a František K., že byt u něho by se pro povinného nehodil. Těmi výpověďmi není vyvráceno tvrzení stěžovatelovo, že ne-